

УДК 338.434

І. С. Литвин,
студентка магістратури фінансово-економічного факультету,
ДВНЗ "Київський національний економічний університет ім. В. Гетьмана", м. Київ
А. І. Іващенко,
к. е. н., доцент кафедри корпоративних фінансів і контролінгу,
ДВНЗ "Київський національний економічний університет ім. В. Гетьмана", м. Київ

ШЛЯХИ УДОСКОНАЛЕННЯ СИСТЕМИ УПРАВЛІННЯ ГРОШОВИМИ ПОТОКАМИ

I. Lytvyn,
Student of master program of Finance and Economic Faculty,
State University "Kyiv national economic University named after Vadym Hetman", Kyiv
A. Ivashchenko,
PhD in economy, associate professor of Corporate Finance and Controlling Department,
State University "Kyiv national economic University named after Vadym Hetman", Kyiv

WAYS OF IMPROVING THE CASH FLOW MANAGEMENT

У статті висвітлено поняття "грошових потоків підприємства", визначено сутність, основні значення та функції системи управління грошовими потоками, наведено головні теоретичні методи удосконалення системи управління грошовими потоками. На прикладі ПП "Словечанське споживче товариство" проведено оцінку ефективності системи управління грошовими потоками, визначено основні напрями її оптимізації, виділено основні завдання з погляду управління підприємством.

In the article, the term "cash flow", the essence, the basic values and functions of cash flow management are defined. The main theoretical methods for improving the system of cash flow management are specified. In the case of PE "Slovehanske spogyvche tovarystvo" the efficiency of cash flow management was evaluated and the main directions of optimization highlights and the main aims in terms of enterprise management were specified.

Ключові слова: грошові потоки підприємства, система управління грошовими потоками, ефективність управління грошовими потоками, малий та середній бізнес.

Key words: cash flow, cash flow management system, the efficiency of cash flow management, small and medium business.

ПОСТАНОВКА ПРОБЛЕМИ У ЗАГАЛЬНОМУ ВИГЛЯДІ

Основним завданням підприємства є підвищення ефективності його функціонування за рахунок раціонального управління грошовими потоками, яке дозволить забезпечити фінансову рівновагу, прискорити обіг капіталу, мінімізувати вплив існуючих і потенційних ризиків, отримати прибуток. Побудова ефективної системи управління грошовими потоками обумовлено необхідністю ефективного управління оборотним капіталом, управління капітальними потребами, управління витратами та їхньою оптимізацією для більш раціонального розподілу ресурсів підприємства у процесі виробництва та управління економічним зростанням.

Дослідження питань управління грошовими потоками є першочерговими та досить актуальними, оскільки економічне зростання підприємства базується на підтримці його фінансової рівноваги та водночас на забезпеченні максимізації основного цільового показника — вартості підприємства, головним чинником формування якої є грошові потоки.

АНАЛІЗ ОСТАННІХ ДОСЛІДЖЕНЬ І ПУБЛІКАЦІЙ

Концептуальні основи сутності, виникнення та руху грошових потоків достатньо широко розглянуті в економічній літературі. Дослідженням проблематики управління грошовими потоками присвятили свої роботи українські вчені та зарубіжні економісти — І.О. Бланк, А.М. Поддєрьогін, О.В. Васюренко, О.О. Терещенко, К.В. Колузанов, Н.О. Колузанова, Я.І. Невмержицький, А.П. Куліш, Т.В. Калінеску, В.С. Альошкін, В.Г. Кудіна, М. Бертонеш, Р. Найт, З.В. Герасимчук, І.М. Вахович, Дж.К. Ван Хорн, В.В. Бочаров.

ФОРМУЛЮВАННЯ ЦІЛЕЙ СТАТТІ

Метою статті є аналіз системи управління грошовими потоками на прикладі ПП "Словечанське споживче товариство" та шляхи оптимізації грошових потоків на підприємстві.

ВИКЛАД ОСНОВНОГО МАТЕРІАЛУ

Поняття "грошовий потік підприємства" є агрегованим, тобто таким, що містить у собі різноманітні види цих по-

Таблиця 1. Аналіз тлумачень поняття "грошовий потік"

Автор	Зміст поняття
1	2
Дж. К. Ван Хорн. [2, с. 181]	Поняття грошових коштів та грошових потоків можна трактувати по-різному в залежності від завдань аналізу. Грошові кошти і грошові потоки розглядають як готівку або робочий оборотний капітал, тобто у вузькому або широкому тлумаченні цього поняття
Б. Коласс [3, с. 18]	Під загальним грошовим потоком варто розуміти надлишок коштів, що утвориться на підприємстві в результаті всіх операцій, пов'язаних і не пов'язаних з господарською діяльністю. Таким чином, він складається з господарського залишку коштів (грошовий потік від господарської діяльності) і грошового потоку, не пов'язаного з господарською діяльністю»
О. В. Васюренко [4, с. 29]	Фінансовий потік — це цілеспрямований рух, зміна (обсягів, форм і видів) фінансових ресурсів певного суб'єкта господарювання, що відбувається спільно з відповідними йому грошовими потоками
С. Брігхем.[13, с. 425]	Фактичні чисті готівкові кошти, які надходять у фірму (чи витрачаються нею) протягом деякого визначеного періоду
Е. Нікхбахт, А. Гроппеллі [1, с. 75]	Міра ліквідності компанії, що складається з «чистого доходу і безготівкових витрат таких, як амортизаційні відрахування
А. М. Поддєрьогін [5, с. 57]	Грошовий потік — це сукупність послідовно розподілених у часі подій, які пов'язані з відокремленням та логічно завершеним фактом зміни власника грошових ресурсів через виконання зобов'язань між економічними агентами (суб'єктами господарювання, державою, домогосподарствами, міжнародними організаціями). Грошові потоки безпосередньо пов'язані з рухом коштів на підприємстві, який відображає надходження в розпорядження суб'єкта господарювання грошових ресурсів та їх використання
І. А. Бланк [6, с. 263]	Грошовий потік підприємства є сукупністю розподілених по окремих інтервалах цього періоду часу надходжень і виплат грошових коштів, що генеруються його господарською діяльністю, рух яких пов'язаний з чинниками часу, ризику і ліквідності

токів, які обслуговують господарську діяльність, а саме грошовий потік від операційної, фінансової та інвестиційної діяльності. Незбалансованість і нерівномірність надходжень та виплат у розрізі часових інтервалів грошових потоків може призвести як до тимчасового дефіциту, так і до виникнення тимчасово вільних їх обсягів.

З метою проведення оцінки якості управління грошовими потоками на підприємстві та розробки пропозицій і шляхів його вдосконалення проаналізуємо основні підходи до визначення в науковій літературі поняття "грошові потоки" (табл. 1).

Узагальнюючи вищевикладене, можна зробити висновок, що грошовий потік підприємства являє собою сукупність розподілених у часі надходжень і виплат грошових коштів та їх еквівалентів, що генеруються його господарською діяльністю, рух яких пов'язаний з чинниками часу, ризику та ліквідності. Під грошовими коштами розуміється готівка у касі підприємства та кошти на його банківських рахунках, а під грошовими еквівалентами — короткострокові фінансові інвестиції, які вільно конвертуються у грошові кошти і мають незначний ризик зміни вартості.

Грошові потоки відіграють важливу роль для фінансової діяльності підприємства. Вони є основою самофінансування підприємства, а ефективне управління ними дозволяє господарству забезпечувати свою господарську діяльність за рахунок внутрішніх джерел фінансування.

Висока роль ефективного управління грошовими потоками підприємства визначається такими основними положеннями:

— грошові потоки обслуговують здійснення господарської діяльності підприємства практично у всіх її аспектах;

— ефективне управління грошовими потоками забезпечує фінансову рівновагу підприємства в процесі його стратегічного розвитку;

— раціональне формування грошових потоків сприяє підвищенню ритмічності здійснення операційного процесу підприємства;

— ефективне управління грошовими потоками дозволяє скоротити потреби підприємства в позиковому капіталі;

— управління грошовими потоками є важливим фінансовим важелем забезпечення прискорення обороту капіталу підприємства;

— ефективне управління грошовими потоками забезпечує зниження ризику неплатоспроможності підприємства;

— активні методи управління грошовими потоками дозволяють підприємству отримувати додатковий прибуток, генерований безпосередньо його грошовими активами, а саме ефективне використання тимчасово вільних залишків коштів у складі оборотних активів, а також накопичуваних інвестиційних ресурсів у здійсненні фінансових інвестицій [7, с. 130—132].

Основною метою управління грошовими потоками є забезпечення фінансової рівноваги підприємства в процесі його розвитку шляхом збалансування обсягів надходження та витрати коштів і їхньої синхронізації [9, с. 280]. Основні завдання, що спрямовані на досягнення головної мети управління грошовими потоками підприємства, наведені в табл. 2.

Система управління грошовими потоками підприємства реалізує свою головну мету і завдання шляхом виконання ряду основоположних функцій (рис. 1).

Управління грошовими потоками передбачає цілеспрямований вплив на процеси акумуляції грошових коштів,

Таблиця 2. Основні завдання управління грошовими потоками підприємства, спрямовані на досягнення його головної мети

1. Формування достатнього обсягу грошових ресурсів підприємства у відповідності до потреб його фінансово-господарської діяльності
2. Оптимізація розподілу сформованого обсягу грошових ресурсів за видами господарської діяльності та основними напрямками їх використання
3. Забезпечення високого рівня фінансової стійкості підприємства в процесі його розвитку
4. Підтримка платоспроможності підприємства на достатньо високому рівні
5. Максимізація чистого грошового потоку для забезпечення необхідних темпів економічного розвитку підприємства на умовах самофінансування
6. Сприяння мінімізації втрат вартості грошових коштів у процесі їх фінансово-господарського використання на підприємстві

Основні функції управління грошовими потоками	
Загальні функції управління грошовими потоками, що характерні для будь-якої управлінської системи	Специфічні функції управління грошовими потоками як спеціальної сфери управління підприємством
1. Розробка політики управління грошовими потоками	1. Управління грошовими потоками у процесі операційної діяльності підприємства
2. Створення ефективної інформаційної системи управління грошовими потоками	2. Управління грошовими потоками у процесі інвестиційної діяльності підприємства
3. Здійснення аналізу формування грошових потоків	3. Управління грошовими потоками у процесі фінансової діяльності підприємства
4. Здійснення планування грошових потоків	
5. Розробка дієвої системи стимулювання реалізації прийнятих управлінських рішень щодо формування грошових потоків	
6. Здійснення ефективного контролю за реалізацією прийнятих управлінських рішень щодо формування грошових потоків	

Рис. 1. Основні функції управління грошовими потоками

їх витрачання та перерозподіл з метою забезпечення платоспроможності, фінансової рівноваги, ритмічності та ефективності фінансово-господарської діяльності підприємства [8, с. 273].

Ефективне управління грошовими потоками, які забезпечують фінансово-господарську діяльність підприємства, базується на об'єктивній та якісній їх оцінці. Виділяють 7 основних етапів в аналізі грошових потоків:

1-й етап. Аналіз обсягу та динаміки грошових потоків, метою проведення якого є визначення загальних обсягів грошових потоків, основних тенденцій та пропорцій їх розвитку.

2-й етап. Аналіз джерел формування грошових коштів, що передбачає вивчення структури позитивного грошового потоку за видами діяльності, ранжирування джерел надходження грошових коштів, визначення місця (вагомості) кожного з них у грошовому забезпеченні функціонування підприємства.

3-й етап. Аналіз напрямів використання грошових коштів, об'єктом якого є вихідний грошовий потік підприємства.

4-й етап. Аналіз рівномірності та збалансованості грошових потоків, метою якого є ідентифікація та оцінка основних видів грошових потоків.

5-й етап. Аналіз показників грошового потоку (Cash-flow).

6-й етап. Аналіз ліквідності грошових потоків, метою якого є дослідження можливостей підприємства по здійсненню необхідних платежів і особливо по погашенню зобов'язань.

7-й етап. Аналіз синтетичні показників.

Викладена послідовність аналізу грошових потоків та система аналітичних показників, що формує зміст кожного

етапів роботи, дозволяє забезпечити комплексне дослідження грошових потоків, надає всебічну та повну інформацію про стан і тенденції розвитку грошових потоків, розкриває причинно-наслідкові зв'язки цих тенденцій, що створює підстави для формування коректних висновків та прийняття ефективних управлінських рішень у сфері управління грошовими потоками. Оцінку ефективності системи управління грошовими потоками слід розпочинати з оцінки ефективності самих грошових потоків. Проведемо дану оцінку на прикладі ПП "Словечанське споживче товариство".

Основними видом діяльності ПП "Словечанське споживче товариство" є діяльність у сфері роздрічної торгівлі в неспеціалізованих магазинах переважно продуктами харчування, напоями та тютюновими виробами.

Достатність грошових коштів обумовлює життєздатність, поточну ефективність діяльності підприємства. Якість грошового обороту ПП "Словечанське споживче товариство" визначається не лише складом грошових потоків, але й показниками ритмічності, синхронності надходження, витрачання та ефективності операційних грошових потоків Основною метою оцінки якості управління грошовими потоками ПП "Словечанське споживче товариство" є визначення причин нестачі чи надлишку коштів, а також джерел їх формувань, надходжень і напрямів використання. Для дослідження ефективності управління грошовими потоками необхідно розрахувати та проаналізувати ряд показників, а саме такі, як: ліквідний грошовий потік, коефіцієнт ліквідності грошових потоків, оборотання грошових коштів (табл. 3).

Провівши аналіз динамічних показників платоспроможності ПП "Словечанське споживче товариство", виявлено, що синхронність надходження та витрат грошових потоків — показує відповідність у часі та за обсягами над-

Таблиця 3. Показники оцінки ефективності грошових потоків ПП "Словечанське споживче товариство" за 2013–2015 роки

Показники	Роки			Абсолютна зміна, (+,-)	
	2013	2014	2015	2014/2013	2015/2014
1. Синхронність надходження та витрат грошових потоків, грн.	0,26	0,14	11,85	-0,12	11,71
2. Рівномірність надходження грошових коштів, грн.	26,27	9,36	28,58	-16,91	19,22
3. Рівномірність витрат грошових коштів, грн.	14,22	9,56	5,35	-4,66	-4,21
4. Коефіцієнт синхронності надходження та витрат грошових коштів, %	0,03	0,01	0,01	-0,02	0
5. Коефіцієнт варіації надходження грошових коштів, %	1,05	0,29	0,73	-0,76	0,44
6. Коефіцієнт варіації вихідного грошового потоку, %	0,52	0,30	0,14	-0,22	-0,16
7. Коефіцієнт рівномірності надходження грошових коштів, %	98,95	99,71	99,27	0,76	-0,44
8. Коефіцієнт рівномірності використання грошових коштів, %	99,48	99,70	99,86	0,22	0,16

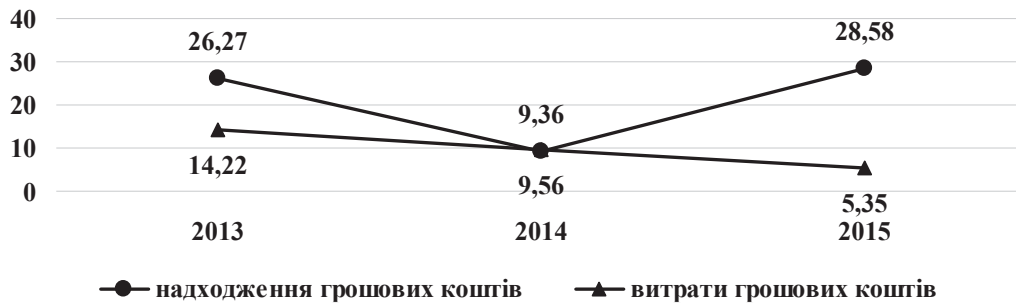

Рис. 2. Динаміка рівномірності надходження та витрат грошових коштів підприємства за 2013–2015 роки (тис. грн.)

Таблиця 4. Збалансованість позитивних та негативних грошових потоків ПП "Словечанське споживче товариство" за 2013–2015 рр.

Грошовий потік	Рік		
	2013	2014	2015
Позитивний грошовий потік, тис. грн.	7357,7	6442,3	6460,4
Негативний грошовий потік, тис. грн.	7514,7	6529,3	6562,4
Чистий грошовий потік, тис. грн.	-157	-87	-102

ходження та витрат грошових потоків. Значення даного показника у 2014 та 2015 роках не відповідає нормативному значенню (повинно наближатися до нуля), що є свідченням неузгодженості вхідних та вихідних грошових потоків.

Рівномірність надходження та витрат грошових коштів — показує, що вхідний і вихідний грошовий потік рівномірно розподіляється у часі протягом звітного періоду. З 2014 року збільшується рівномірність надходжень місячного і середньомісячного грошового потоку (рис. 2).

Коефіцієнт синхронності надходження та витрат грошових коштів показує яку частку становить середнє відхилення між вхідним та вихідним грошовими потоками у загальному вихідному грошовому потоці. Протягом аналізованого періоду частка зростає, і у 2013 році цей показник має найвище значення — 0,03%. Коефіцієнти рівномірності надходження та використання грошових коштів відповідають нормативному значенню, що свідчить про низьку частку відхилення вхідного та вихідного грошового потоку від своїх середніх значень у обсязі відповідно вхідного і вихідного грошового потоку.

Загальний стан ліквідності ПП "Словечанське споживче товариство", свідчить про нормальну фінансово-господарську діяльність підприємства. Основними проблемами ліквідного стану підприємства, за аналізований період, є недостатній рівень коефіцієнта абсолютної ліквідності, тобто на цей момент підприємство може погасити лише 10% поточних зобов'язань.

У 2015 році спостерігається нерівномірність грошових надходжень і витрат, яка вказує на невідповідність у часі та за обсягами надходжень і витрат грошових коштів. За досліджуваний період на підприємстві ПП "Словечанське споживче товариство" основну роль у динаміці негативного грошового потоку відіграли напрямки витрачання коштів, що пов'язані з операційною діяльністю.

Розглянемо збалансованість позитивних (ПГП) та негативних (НГП) грошових потоків підприємства (табл. 4). Збалансованість грошових потоків забезпечує стан фінансової рівноваги (ліквідності), який гарантує існування підприємства в короткостроковому та довгостроковому періодах та задовольняє фінансові потреби зацікавлених в підприємстві груп осіб. Фінансова рівновага передбачає, що грошові надходження підприємства дорівнюють або перевищують потребу в капіталі для виконання поточних платіжних зобов'язань. Фінансова рівновага гарантує стабільність і є передумовою досягнення інших цілей [10].

Ефективність управління грошовими потоками певною мірою залежить від організації оперативного фінансового планування, яке включає розробку платіжного календаря.

Платіжний календар представляє собою план грошових надходжень та витрат за визначений період із залишком (сальдо) на поточному рахунку підприємства.

Розробляється він на квартал з розробкою за місяцями, декадами в різних варіантах, але, як правило, містить такі розділи:

- надходження коштів;
- видатки;
- перевищення надходжень над видатками;
- перевищення видатків над надходженнями;
- залишок коштів на початок періоду;
- залишок коштів на кінець періоду.

За допомогою платіжного календаря вирішуються такі завдання:

- 1) організація обліку обсягів надходження грошових коштів і їх витрат в певні проміжки часу;
- 2) управління платоспроможністю підприємства;
- 3) розробка заходів щодо запобігання виникнення дефіциту грошових коштів у певні проміжки часу;
- 4) розробка заходів щодо ефективного використання тимчасово вільних грошових коштів;
- 5) постійний контроль за своєчасністю надходження коштів, аналіз причин відхилення від графіків.

Розробка платіжного календаря базується на інформації, яка охоплює всі аспекти фінансової діяльності підприємства, а саме: плани продажу продукції (товарів, робіт, послуг), стан розрахунків з дебіторами і кредиторами, графіки виплат заробітної плати, кредитні угоди, кошториси витрат на виробництво, плани капітальних вкладень, угоди тощо.

Платіжний календар відображає очікувані грошові доходи та витрати у плановому періоді і призначений для планування змін обсягу грошових коштів та майбутніх фінансових потреб. Він є засобом "ранньої діагностики" фінансового стану підприємства. Якщо планується позитивне сальдо, то можна розраховувати на отримання додаткового доходу. Якщо ж на стадії проекту виявлено нестачу фінансових коштів, то у керівника є час для прийняття необхідних заходів.

Оскільки на підприємстві ПП "Словечанське споживче товариство" не займаються прогнозуванням грошових потоків,

Таблиця 5. Фактичні дані ПП "Словечанське споживче товариство" 2015 рік, тис. грн.

№	Показник	Фактичні дані
1	Дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	6475
2	Матеріальні витрати	5443
3	Інші витрати	1012
4	Разом витрати	6455
5	Податок на прибуток	19
6	Чистий прибуток (3 – 6)	1

Таблиця 6. Прогнозування об'єму продажу у 2016–2017 роках, тис. грн.

№	Показник	2016	2017
1	Чистий дохід (виручка) від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	8728,71	9443,31
2	Матеріальні витрати	5909,74	6416,49
3	Інші витрати	1073,23	1138,16
4	Разом витрати	6982,97	7554,65
5	Податок на прибуток	349,15	377,73
6	Чистий прибуток	1745,74	1888,66

Таблиця 7. Розрахунок сальдо грошового потоку, тис. грн.

№	Показник	2016	2017
1	Надходження (притік) грошових коштів		
2	98% реалізації поточного місяця	8750,13	9254,44
3	2% реалізації в кредит минулого місяця	125,50	174,57
4	Разом	8875,63	9429,01
5	Витрати (відтік) грошових коштів		
6	Оплата матеріалів	5909,74	6416,49
7	Інші витрати	1073,23	1138,16
8	Податки і інші платежі	349,15	377,73
9	Разом	7332,12	7932,38
10	Сальдо грошового потоку (4 – 9)	1543,51	1496,63
11	Залишок грошових коштів на початок року	165	1708,51
12	Залишок грошових коштів на кінець року (10 + 11)	1708,51	3205,14

а тільки працюють із звітністю, то складемо план за фактичними даними, які вже дозволять скласти платіжний календар.

Відповідно до Постанови Загальних зборів Власників "ПП Словечанське споживче товариство" "Про програму розвитку ПП "Словечанське споживче товариство" на 2016—2020 роки" маємо наступні дані:

1. Підприємство має намір збільшувати об'єми продаж з темпом приросту 1% в місяць.

2. В середньому 98% продажу здійснюються за готівковий розрахунок, бо підприємство здійснює роздрібну торгівлю споживачам населення, а 2% здійснюється з відстроченням платежу в 30-денний термін.

3. Прогнозований рівень інфляції 16% в місяць у 2016 році, 8% — 2017, 6% — 2018, 5% — 2019, 5% — 2020 роки. Дані підібрані відповідно до постанови Правління Національного банку України "Про основні засади грошово-кредитної політики на 2016—2020 роки"

4. Залишок грошових коштів на 1 січня 2016 року згідно з балансом складає 165 тис. грн.

Для розрахунку візьмемо фактичні дані за 2015 рік (табл. 5).

На основі фактичних даних проводиться розрахунок витрат на товари, величини інших витрат, виручки від реалізації продукції, планового чистого доходу, величини податку на прибуток, величини планових грошових надходжень та запланованого відтоку грошових коштів. Результати прогнозованих розрахунків наведені в таблиці 6.

Розрахуємо сальдо грошового потоку (надходження мінус витрати) результати розрахунку сальдо грошового потоку наведені в таблиці 7.

Розрахуємо показники ефективності використання грошових потоків ПП "Словечанське споживче товариство" на 2016 та 2017 роки, та порівняємо з показниками 2015 року (табл. 8).

Порівнявши динамічні показники платоспроможності ПП "Словечанське споживче товариство", виявлено, що показники ефективності грошових потоків у плановому періоді за 2016—2017 роки значно свою ефективність у порівнянні з 2015 роком, що говорить про ефективне впровадження заходів.

Виходячи з вищенаведених розрахунків, можна виділити необхідні заходи щодо поліпшення управління потоками грошових коштів для ПП "Словечанське споживче товариство":

1. Підприємству належить зменшити кредиторську і дебіторську заборгованість. Збільшення дебіторської заборгованості негативно впливає на фінансовий стан підприємства, що зумовлює підвищення сум дебіторів. Тому підприємство має бути зацікавлене в скороченні термінів погашення платежів. ПП "Словечанське споживче товариство" повинне скоротити терміни погашення дебіторської заборгованості, використовуючи часткову передплату або інші методи впливу на дебіторів.

2. Позбутися надлишку виробничих запасів за рахунок раціонального вкладання та використання оборотних активів. Цього можна досягти шляхом формування достатнього обсягу виробничих запасів підприємства відповідно до потреб його господарської діяльності. Це допоможе оптимізувати грошові потоки та збільшити ліквідність підприємства.

3. Визначити свою потребу в необхідному обсязі грошових коштів на майбутній період, встановити системи джерел їх формування в обсязі, що передбачається, забезпечення мінімізації вартості їх залучення на ПП "Словечанське споживче товариство".

4. Досягти збалансованості дефіцитного грошового потоку в короткостроковому періоді шляхом використання "Системи прискорення/уповільнення платіжного обо-

**Таблиця 8. Показники оцінки ефективності грошових потоків
ПП "Словечанське споживче товариство" за 2015–2017 роки**

Показники	Роки			Абсолютна зміна, (+,-)	
	2015	2016	2017	2016-2015	2017-2016
1. Синхронність надходження та витрат грошових потоків, грн.	11,85	0,82	0,67	-11,03	-0,15
2. Рівномірність надходження грошових коштів, грн.	28,58	36,56	37,92	7,98	1,36
3. Рівномірність витрат грошових коштів, грн.	5,35	7,26	8,15	1,91	0,89
4. Коефіцієнт синхронності надходження та витрат грошових коштів, %	0,01	0,05	0,06	0,04	0,01
5. Коефіцієнт варіації надходження грошових коштів, %	0,73	1,21	1,36	0,48	0,15
6. Коефіцієнт варіації вихідного грошового потоку, %	0,14	0,27	0,36	0,13	0,09
7. Коефіцієнт рівномірності надходження грошових коштів, %	99,27	99,36	99,44	0,09	0,08
8. Коефіцієнт рівномірності використання грошових коштів, %	99,86	99,88	99,91	0,02	0,03

роту", суть якої полягає в розробці на підприємстві організаційних заходів щодо прискорення залучення грошових коштів і уповільнення їх виплат.

5. Знизити об'єм негативного грошового потоку в довгостроковому періоді може бути досягнутий за рахунок наступних заходів:

а) скорочення об'єму і складу реальних інвестиційних програм;

б) відмови від фінансового інвестування;

с) зниження суми постійних витрат підприємства.

6. Здійснити стимулювання припливу грошових коштів можна за рахунок зовнішніх джерел фінансування:

а) торгові кредити;

б) кредити банків;

с) цінні папери і векселі.

ВИСНОВОК

Ефективність управління грошовими потоками визначається синхронізацією надходжень та виплат, підтримкою постійної платоспроможності підприємства та раціональним використанням фінансових ресурсів, які формуються із зовнішніх і внутрішніх джерел. Управління грошовими потоками є важливою ланкою фінансового менеджменту, що охоплює всю систему управління підприємством. Від якості управління грошовими потоками залежить подальший розвиток підприємства та кінцевий результат його фінансово-господарської діяльності.

Ураховуючи вищезазначене, з метою підвищення ефективності управління грошовими потоками підприємств необхідно:

— залучати в практику розрахунок системи показників грошових потоків як вимірників фінансової стійкості та платоспроможності;

— досліджувати галузеві закономірності грошових потоків та враховувати їх у практиці обліку та аналізу підприємства;

— визначати потоки в обліковій, у тому числі оперативній, інформації для формування своєчасного та повного інформаційного забезпечення аналізу руху грошових коштів підприємств;

— удосконалити методику аналізу грошових потоків.

Література:

1. Поддєрьогін А.М. Фінансовий менеджмент: підручник / Кер. кол. авт. і наук. ред. проф. — К.: КНЕУ, 2005. — 536 с.

2. Ковалев В.В. Введение в финансовый менеджмент. — М.: Финансы и статистика, 2011. — 768 с.

3. Колузанов К.В., Колузанова Н.О. Аналіз структури руху грошових потоків для прийняття довгострокових управлінських рішень // Економіка АПК. — 2013. — № 12. — С. 80—85.

4. Васюренко О.В. Банківські операції: навч. посібник. — К.: Знання, 2000. — 243 с.

5. Фінансова діяльність суб'єктів господарювання: навч.-метод. посіб. для самост. вивч. дисц. / О.О. Терещенко, Я.І. Невмержицький, А.П. Куліш та ін.; За заг. ред. О.О. Терещенка. — К.: КНЕУ, 2013. — 312 с.

6. Фінансовий менеджмент: навч. посіб. / Т.В. Калінеску, В.С. Альошкін, В.Г. Кудіна // Східноукр. нац. ун-т ім. В. Даля. — Луганськ: Вид-во СХУ ім. В. Даля, 2010. — 372 с.

7. Бертонеш М., Найт Р. Управление денежными потоками. — СПб.: Питер, 2004. — 240 с.

8. Герасимчук З.В., Вахович І.М. Фінансовий менеджмент: навч. посібник // Луцький держ. технічний ун-т, Київський національний торговельно-економічний ун-т. — Вид. 2-е, переробл. і доп. — Луцьк: Надстир'я, 2007. — 412 с.

9. Бланк І.А. Основы финансового менеджмента. Т. 2. — 2-е изд., перераб. и доп. — К.: Эльга, Ника-Центр, 2004. — 624 с.

10. Бочаров В.В. Современный финансовый менеджмент. — СПб.: Питер, 2013. — 464 с.

References:

1. Poddyer'ohin, A.M. (2005), Finansovyy menedzhment [Financial management], KNEU, Kyiv, Ukraine.

2. Kovalev, V.V. (2011), Vvedenye v finansovyy menedzhment [Introduction to Financial Management], Fynansy y statystyka, Kyiv, Ukraine.

3. Koluzanov, K.V. and Koluzanova, N.O. (2013), "The analysis of cash flows for the adoption of long-term management decisions", Ekonomika APK, vol. 12, pp. 80—85.

4. Vasyurenko, O.V. (2000), Bankiv's'ki operatsiyi [Bank operations], Znannya, Kyiv, Ukraine.

5. Tereshchenko, O.O. Nevmerzhyts'kyy, Ya.I. Kulish, A.P. and others (2013), Finansova diyal'nist' sub'yektiv hospodaryuvannya [Financial activities of business entities], KNEU, Kyiv, Ukraine.

6. Kalinesku, T.V. Al'oshkin, V.S. and Kudina, V.H. (2010), Finansovyy menedzhment [Financial management], SNU named after V. Dal, Luhans'k, Ukraine.

7. Bertonesh, M. and Nayt, R. (2004), Upravlenye denezhnymy potokamy [Cash Flow Management], SPb, Saint Petersburg, Russia.

8. Herasymchuk, Z.V. and Vakhovych, I.M. (2007), Finansovyy menedzhment [Financial management], 2nd ed, Nadstyr'ya, Luts'k, Ukraine.

9. Blank, I.A. (2004), Osnovy fynansovoho menedzhmenta [Fundamentals of Financial Management], 2nd ed, El'ha, Nyka-Tsentr, Kyiv, Ukraine.

10. Bocharov, V.V. (2013), Sovremennyy fynansovyy menedzhment [Modern financial management], SPb, Saint Petersburg, Russia.

Стаття надійшла до редакції 23.01.2017 р.